

AUTIZMO SPEKTRO SUTRIKIMĄ TURINČIŲ VAIKŲ SOCIALINIŲ KOMPETENCIJŲ UGDYMO/-SI GALIMYBĖS

Odeta Vievesytė¹, Algimantas Bagdonas²

1 Garliavos lopšelis-darželis „Obelėlė“, 2 Kauno kolegija

V., Pavardė: Odeta Vievesytė
E-puslapis: -
E-paštas: odeta.vievesyte@gmail.com
Institucija: Kauno raj., Garliavos lopšelis – darželis
„Obelėlė“
Adresas: Vasario 16-osios 17, Garliava

V., Pavardė: Algimantas Bagdonas
E-puslapis: -
E-paštas: algimantas.bagdonas@go.kauko.lt
Institucija: Kauno kolegija
Adresas: Mackevičiaus g. 27, Kaunas
Telefono nr.: +370 67115863

Tyrimo tikslas – atskleisti autizmo spektro sutrikimą turinčių vaikų socialinių kompetencijų ugdymo(si) galimybes priešmokykliniame amžiuje.

Reikšminiai žodžiai: priešmokyklinis amžius, autizmo spektro sutrikimas, socialinės kompetencijos, pedagoginis bendradarbiavimas

Tyrimo metodai. Mokslinės literatūros analizė, apklausa žodžiu, kokybinė duomenų analizė.

Rezultatai ir išvados. ASS turinčių vaikų socialinės kompetencijos priešmokyklinio ugdymo įstaigose ugdymas reikalauja sudėtingesnio pedagogų darbo ir supratimo apie ASS turinčius vaikus, jų problemas. Teisingiausiai ugdyti ASS turinčius vaikus gali spec. pedagogai, išmanantys įvairias ASS turinčių vaikų ugdymo programas. Labai naudingos socialinės kompetencijos lavinimo programos yra ABA ir TEACCH. Priešmokyklinio ugdymo įstaigose ASS vaikams turi būti užtikrinta saugi ugdymo aplinka. ASS turintys vaikai neturi patirti patyčių, pasišaipymų, nes taip jie mokomi pasitikėjimo aplinkiniais, savivertės. Atlikus tyrimą atskleista - autizmo spektro sutrikimų turinčių vaikų ugdymo(si) priemonėmis rūpinasi daug praktikos turintys pedagogai ir logopedai, todėl svarbu įstaigose turėti perengtus ir kvalifikuotus specialistus darbui su tokiais vaikais. Veiksmingiausiomis socialinės kompetencijos ugdymo priemonėmis laikomos kasdienės rutinos griežta tvarka, aiškus ir lėtas užduoties paaiškinimas, paskatinimai, TEACCH terapija, ABA terapija, psichologo ir logopedo pagalba. Ugdant ASS turinčius vaikus pedagogai privalo turėti daug gebėjimų, tačiau jų žinios nėra atnaujinamos, neorganizuojami kursai ASS turinčių vaikų ugdymo temomis.

Originalumas ir praktinis reikšmingumas. Autizmo spektro sutrikimų (toliau – ASS) turinčių vaikų Lietuvoje daugėja. Lietuvos Higienos instituto duomenimis, ASS sutrikimų pasiskirstymas Lietuvoje 2011–2015 metais rodo, kad šių sutrikimų skaičius Lietuvoje stipriai išaugo – nuo 833 iki 1423 atvejų („Pažangos projektai“, 2016). Augantis ASS turinčių vaikų skaičius skatina domėtis jų raida, ugdymo galimybėmis. ASS sutrikimų turintys vaikai dažnai atsiduria ikimokyklinio ugdymo įstaigose tarp sveikų vaikų, todėl labai svarbu, kad pedagogai gebėtų ugdyti ASS turinčius vaikus. Ikimokyklinio ugdymo įstaigose yra ugdomos vaikų įvairios kompetencijos, tarp jų ir socialinė kompetencija, kuri yra susijusi su vaiko integravimusi visuomenėje, bendravimo įgūdžiais, gebėjimu gyventi tarp kitų ir su kitais. „Pagrindiniai autizmo požymiai – sutrikusi socialinė raida, kalbos ir neverbalinės komunikacijos problemos, keistas, netipiškas elgesys, vaizduotės ribotumas, interesų nenormalumai“ (Zager, 2006). Tačiau tėvai neretai nenori pripažinti vaiko ligos, todėl leidžia vaikus į bendrojo ugdymo įstaigas, kuriose nėra ASS turinčių vaikų ugdymo sistemos, nėra tokiam darbui parengtų pedagogų, todėl dažnai iškyla nesusipratimai bei nesusikalbėjimai. Tyrimo problema: kokios galimybės ASS turintiems vaikams ugdytis socialines kompetencijas priešmokyklinio ugdymo įstaigoje? Darbo problema tikslinama probleminiu klausimu: kaip yra įgyvendinamas ASS turinčio vaiko socialinių kompetencijų ugdymas Lietuvos priešmokyklinio ugdymo įstaigoje ir su kokiomis kliūtimis susiduriama?